

Una monografia ineludible

RIERA, Pere i ROCA Anna
El Pla de l'Estany, una economia diversa.
Caixa de Catalunya
Barcelona, 1992

Cal celebrar l'aparició de la nova monografia de la col·lecció «Catalunya comarcal» de la Caixa de Catalunya, la que mancava de les comarques gironines i una de les darreres de la col·lecció completa, de la qual és el volum trenta-sisè. *El Pla de l'Estany. Una economia diversa* és el títol complet de l'estudi realitzat per l'economista Pere Riera i Micaló i la geògrafa Anna Roca i Torrent amb la col·laboració de Montserrat Pareja, Esther Rivera i Josep Ruiz.

Aproximadament deu anys després de l'edició, el 1981, de la monografia *El Gironès*, s'encarregaren els treballs de redacció del Pla de l'Estany als autors esmentats, bons professionals i coneixedors de la realitat comarcal com ho demostren les seves anteriors produccions publicades a *Revista de Banyoles*, a *Fulls Informatius de la Mancomunitat de l'Estany* i d'altres. Avui, per tant, tots aquells que van donar injustament una freda acollida a l'estudi del Gironès, poden celebrar la publicació de la monografia de la comarca oficialment reconeguda. I és que pel fet que aquesta monografia arriba tard té uns clars avantatges: beneficiar-se de la feina feta i de l'estructura dels anteriors volums

de la col·lecció. El resultat ha estat un dels volums més perfeccionats. Perfeccionament que desglossaria en diversos aspectes, els que més la diferencien de la majoria de monografies publicades:

– Un estil de redacció ben trobat que s'allunya d'alguns estils excessivament econòmics, feixucs per al lector poc avesat, d'altres monografies de la col·lecció.

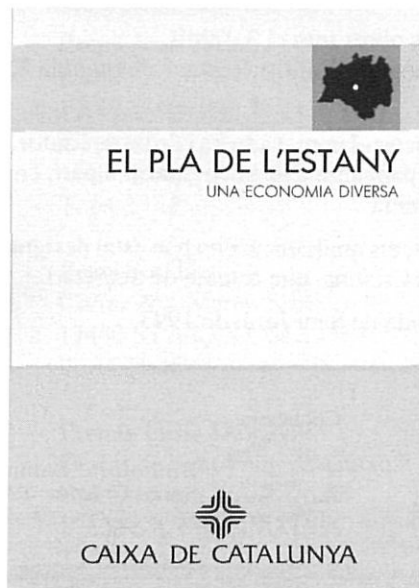
– Un significatiu augment de mapes, i amb tècniques diferents, que ens donen una facilitat ràpida de comprensió de molts aspectes.

– Un índex general més complet, on els capítols 8, 9 i 10, els més «econòmics», els que la seva lectura pot resultar més feixuga, formen un bloc clar, a part de la resta, que en no interferir-se, faciliten la lectura d'uns i altres.

Com van assenyalar els autors en l'acte de presentació, el llibre «tracta de la situació econòmica i social prèvia a l'actual, tracta de la darrera crisi i la posterior expansió a la comarca». O sigui, és possible que ara, quan el llibre arriba als usuaris, alguns aspectes ja hagin canviat. És normal, no podem buscar en una monografia el reflex de la situació econòmica actual sinó aquella que és possible explicar amb les dades existents durant el temps d'elaboració del treball. El bon fer dels autors ens facilita sempre unes visions obertes dels temes demogràfics i econòmics que no poden ser mai tancats.

Voldria ressaltar només un tema, el que per mi queda més afectat pel desfasament llarg entre l'època d'elaboració de l'estudi i el de la seva publicació; em refereixo a l'estudi definitiu de les repercussions de les actuacions en el territori per al 1992. No és que la monografia oblidí el tema, al contrari, hi dedica allò que és necessari amb la informació de què es disposava. Ara bé, pel fet que el llibre arriba al lector pràcticament al principi del 1993, cal «lamentar» un tractament més ampli del tema. Senzillament, una constatació; no un retret.

El llibre consta de deu capítols i un resum, a més de diversos annexos estadístics en alguns capítols. Els temes tractats són els lògics i tradicionals en aquest tipus d'obres. En el primer, «la comarca», s'hi troba un molt bon resum

sobre el medi físic amb les referències de la millor bibliografia sobre aquest tema, no pas fàcil de desenvolupar per la gran quantitat d'aportacions d'especialistes.

El segon capítol és la població, la seva evolució, característiques, repartiment i les seves tendències de futur.

El tercer capítol, el que tracta del sector agrari, crec que és el més treballat, el que demostra més el profund coneixement del tema per part dels autors.

El quart capítol tracta el sector secundari, amb algunes petites aportacions força originals, no pas sempre localitzables en aquest tipus de monografies; com, per exemple, algunes dades sobre el control de les empreses. Aquesta part pot ser una de les que més poden variar en el futur pròxim, ja que, com afirmaven els autors en l'acte de presentació, «com a conseqüència de l'actual procés de tancament d'algunes empreses i la venda a capital extern d'altres, la situació del Pla de l'Estany en els propers anys, quan es doni la recuperació econòmica, pot variar considerablement».

El cinquè capítol ens presenta el sector terciari, especialment el comerç i el turisme; els autors aposten per una especialització del Pla de l'Estany en turisme i oci, com una de les millors vies per a un desenvolupament econòmic de la comarca.

El sisè capítol ens dona una descripció de la situació de l'ensenyament i la sanitat a la comarca.

El capítol setè torna a ser un dels més interessants del llibre; tracta de l'ordenació del territori i l'urbanisme, i fan una bona anàlisi de la xarxa viària com un dels principals factors que determinen el sentit del desenvolupament econòmic comarcal. També ens presenta unes dades poc normals de trobar i molt interessants per entendre l'urbanisme: els preus del sòl a la comarca segons l'ús. Cal valorar molt aquesta informació només possible d'elaborar aproximativament i a través d'enquestes.

Els darrers capítols, com he dit anteriorment, són els més estrictament econòmics; tracten de les hisendes locals, la renda i el producte generat a la comarca.

El Pla de l'Estany no és fàcil de definir; d'una economia diversa, com es titula el llibre, és una comarca petita on, segons els autors, les vocacions del territori se superposen, on, d'una banda, la principal xarxa viària recentment renovada i, d'altra, la proximitat a Girona, afavoreixen noves dinàmiques de localització econòmiques i poblacionals. Davant aquests reptes de futur, l'obra rigorosa, metòdica, molt ben documentada es converteix en ineludible per a qualsevol posterior estudi parcial o total de la comarca.

Rosa Maria Medir i Huerta

Història d'un conjunt únic

GIL i BONANCIA, Miquel
Cap Roig.
El nostre patrimoni,
Caixa de Girona,
Girona 1992

Per als palafrugellencs, evocar cap Roig és evocar la suggestió que ens produeixen els rodals marítims del nostre poble. Aigua Xelida, Tamariu, Sant Sebastià, Calella, etc. Les platges i el roquissar tan íntimament lligats a la vida lliure d'un temps que ha fugit. Les menjades de garroines sobre les roques arran de mar. Un vinet carregat de malícia i una sumptuosa paella de serrans i geluvies amb una plata d'amanida de ceba, tomàquet i pebrot. Tot deliciosament mengívol. Menjars que havien fet les delícies dels déus antics del nostre mar. I tot s'acabava amb cants i rialles. Eren històries de quan la gent anava a peu.

Cap Roig era un bloc més feréstec, emboscats, amb parets seques amagades per la vegetació, eren parets d'abans de la fil·loxera. Els pins entre la pinassa. Però el veritable cap Roig és un penyal tallat vertical, de color de mangra esquitxat de vermellós amb vetes negroses, que s'endinsa en la mar blava, com la proa d'un vaixell alterós amb certa majestat. Quan fa bon temps la placidesa de la cala d'en Massoni és com un racó del paradís. Els pins i el roquissar s'emmirallen en les aigües de colors rutilants.

Passat cap Roig, no gaire lluny, es pot dir que a quatre cops de rem, hi ha la font Morisca. El crit és tota una llegenda potser d'arrel històrica, quan una noia del mas Gall va ser raptada per uns bergants del litoral africà i el seu crit penetrant, d'una agudesa dramàtica, es va sentir de Calella. Aneu a saber la realitat entre la història i la llegenda. Tot és possible. Doncs bé, el llibre de Gil Bonancia, un veterà del periodisme gironí, ens fa una ressenya minuciosa dels voltants de cap Roig, de les trobades arqueològiques i de la famosa batalla de les illes Formigues. És un resum històric per situar el castell de Cap-roig en el seu ambient. Va ser l'any 1923 quan es va produir el miracle, i, lentament, al feréstec paisatge de Cap-roig hi apuntaren unes edificacions i uns jardins que esdevindrien amb el temps una pura meravella. Gil Bonancia ens descriu amb un estil sobri la veritable història del castell i els seus jardins, i fa un resum de dades biogràfiques dels senyors que varen fer possible aquest prodigi. Perquè tot el conjunt arquitectònic amb la creació del paisatge enjardinat que l'envolta només pot ser pensat i realitzat per persones d'una gran sensibilitat, d'una veritable passió estètica, amb una voluntat creadora indestructible. Cal una visita detinguda perquè hom es faci càrrec del fabulós, admirable i sorprenent prodigi.

Potser un dels grans encerts que ha tingut la Caixa de Girona és l'adquisició d'aquest conjunt únic de la Costa Brava. El periodista Gil Bonancia ens descriu amb precisió totes les gestions que es varen fer per arribar a lligar caps per tal que els senyors Woevowsky poguessin realitzar el projecte que era la il·lusió de la seva vida. Un encert que és una campanada que ressona en el cor de les persones sensibles. Gil ens fa una descripció detallada dels jardins en totes les estacions de l'any. A l'hivern amb el cel ennuvolat tenen una força dramàtica, quan el mar esvalotat es fa sentir amb ressonància sorda i monòtona. Però, abans de l'esclat de la primavera, ja apuntan les mimoses. En pocs dies uns grocs intensos comencen a envair el paisatge. Són grocs matissats per les diverses espècies de mimoses. Des-

